

Rickul/Nuckö Hembygdsförenings Medlemsblad

Nr 2 Juni 2007 Årgång 15

Prästen i Nuckö församling Kaisa Kirikal välsgnar Rosleps kapells kyrkklockor.

Foto: Bengt Heyman

Rickul/Nuckö Hembygdsgöreling

Adress Rickul/Nuckö Hembygdsgöreling
c/o Brita Wiberg, Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö

PlusGiro 55 68 81 - 1

E-post hembygdsgörelingen@home.se

Webbplats <http://hem.passagen.se/rnhem>

Ansvarig utgivare Göte Brunberg.

Redaktion Informationskommittén (Göte Brunberg, Inger Nemeth och Eva Heyman).

Tryckt av BG butiken, Stockholm.

Medlemsavgift 150:-, ungdomsmedlem (t.o.m. 25 år) 50:-.

Annonspriser 1/1 sida 1200:-, 1/2 sida 700:-, 1/4 sida 400:-, 1/8 sida 250:-.

Nästa manusstopp den 15 augusti 2007.

Styrelse

Ordförande

Sture Koinberg (Roslep), Odelbergsvägen 74,
122 37 Enskede, tfn 08-659 69 81,
e-post sture.koinberg@koinberg.se

Sekreterare

Brita Wiberg (Ölbäck), Viktoriavägen 39,
125 34 Älvsjö, tfn 08-99 32 26,
e-post b.wiberg@swipnet.se

Kassör

Barbro Adelman (Rosta), Hästmossevägen 8,
147 71 Grödinge, tfn 08-530 685 35,
e-post barbro@parsells.se

Övriga ordinarie ledamöter

Anders Peedu (Enby), Krassevägen 3,
169 33 Solna, tfn 08-27 03 06,
e-post anders.peedu@telia.com

Anne Schönberg (Spithamn),
Erik Dahlbergsgatan 18 c/o Tinterov,
115 32 STOCKHOLM, tfn 08-664 08 85,
e-post anne.schonberg@jm.se

Gunvor Strömbom (Ölbäck), Svinkeln,
155 91 Nykvarn, tfn 08-552 451 45
e-post gunvor.strombom@skolor.nykvarn.se

Susanne Westerman, Björksundsslingan 45
124 31 Bandhagen, tfn 86 56 42,
e-post susanne.westerman@if.se

Föreningens ändamål

(citat ur stadgarna paragraf 2)

"Föreningen skall värna om och levandegöra det estlandssvenska kulturarvet från Estland och Sverige, både i bevarandet av historien, nuet och utvecklingen framåt, genom att

- främja kulturella, konstnärliga, musikaliska och litterära intressen såväl i Estland som i Sverige.
- vara kontaktorgan för Rickul/Nucköborna i Sverige, samt informationsorgan i Sverige och Estland.
- i möjligaste mån försöka behålla och vårda den gamla hantverkstraditionen och bebyggelsen i vår egen svenskort.
- vara behjälplig vid reseevenemang till vår hembygd.
- bibringa våra yngsta och ungdomar de traditioner vi själva mottagit och bevarat, samt idka annan härmed förenlig verksamhet."

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Årsmötet 2007	4
Aibolands museum	5
Färjetrafiken till Estland	5
Rosleps kapell	6
Kulturrådet har börjat arbeta	6
Nyheter från Nuckö kommun	7
Gustav von Rosen har avlidit	8
Ett fonetiskt skriftspråk för rickulmålet	9
Nordstjärneorden till Ülo Kalm	10
Ta hand om din skog!	11
Resan till mina rötter	12
Silma naturskyddsområde	13
Bok- & Biblioteksmässa med Estland i fokus 27-30 september	14
Annonser	15

Ordföranden har ordet

Sture Koinberg

En viktig händelse i Hembygdsföreningens liv är årsmötet som i år hölls den 14 april. Platsen var Immanuelskyrkan i Stockholm, som sedan överflyttningen 1944 varit en viktig andlig tillflyktsort för oss estlandssvenskar.

Årsmötet blev som så många gånger förr en möjlighet för oss alla att träffa vänner och bekanta. Vi i styrelsen är glada för medlemmarnas förtroende, så att vi med nya krafter kan fortsätta vårt arbete. Den viktiga frågan, som vi i styrelsen ständigt ställer oss, är om vi arbetar med de rätta frågorna. Vi vet att vi har mycket begränsade ekonomiska resurser och att det vi kan åstadkomma är beroende av frivilliga insatser. I den enkät som sändes ut till ett stort antal medlemmar, där vi frågade vilka insatser som borde prioriteras, visade det sig att vi har arbetat med de frågor som medlemmarna förväntade sig av oss. Efter återval och med en komplett styrelse, samt många entusiaster i kommittéer och arbetsgrupper, ser jag fram mot ett nytt spännande arbetsår.

I föreningsarbetet ingår ett löpande arbete med bland annat styrelsemöten, bokföring, hantering av medlemsregistret, utgivning av Medlemsbladet och årsmötet. Dessa aktiviteter är en förutsättning för att föreningen över huvud taget skall kunna existera och har därför högsta prioritet. Vilken verksamhet som föreningen kan bedriva i tillägg till detta är helt och hållet beroende av om vi har medlemmar som är beredda att ställa upp och hjälpa till med föreningsarbetet. Du som känner för att göra en arbetsinsats för Hembygdsföreningens bästa, kontakta oss i styrelsen eller någon sammankallande i kommittéerna och arbetsgrupperna. Vi kan säkert hitta en arbetsuppgift som du själv tycker skulle vara intressant att syssla med.

Hembygdsföreningen har under de senaste åren blivit mer och mer involverad i utvecklingen av svenskheten i Estland, något som naturligtvis är glädjande men som kräver en stor arbetsinsats av de personer som är engagerade i frågan. Förra året återfick svenskarna i Estland sin mellankrigstida kulturautonomi. Genom att även i utlandet boende estlandssvenskar fick möjlighet att rösta vid valet till Kulturrådet, som är det högsta representativa organet, och att även kandidera dit, har Hembygdsföreningen fått in tre representanter i Kulturrådet: Majlis Lindroos, Ingegerd Lindström och Raul Targamaa. Ingegerd ingår dessutom i Kulturrådets styrelse. På detta sätt hålls föreningen informerad om vad som händer i Kulturrådet och kan även driva frågor som vi anser är viktiga.

Genom samarbetsmöten med deltagande av representanter för SOV och de estlandssvenska hembygdsföreningarna här i Sverige har vi möjlighet att skapa en enad front i olika frågor.

Aibolands museum och dess verksamhet är i stöpsleven. Museet är för närvarande ett statligt museum, men på det estniska kulturministeriet har man planer på att museet skall göras till en stiftelse. Från de svenska föreningarna har vi gjort klart att våra begränsade resurser inte medger någon ekonomisk samverkan. Det vi kan bidra med till museiverksamheten är våra kunskaper och vårt breda kontaktnät.

Det har med åren blivit fler och fler av våra medlemmar som tillbringar en del av sommaren i hembygden. Strandträffen på Ölbäckstranden har redan blivit en tradition och sommargudstjänsterna är på väg att bli det. Nytt för i sommar är att Framtidsgruppen har tagit initiativ till att anordna gudstjänst och informationsmöte i Rosleps kapell, en sammankomst på Roosta Camping och en båtutture till Odensholm.

Det är viktigt att föreningen gör sig synlig bland de unga i Nuckö kommun. Vi bjuder därför, för andra året, ett antal elever från Nuckö gymnasium på en resa till Stockholm. Vid en träff på Roslagsgatan 57 hoppas vi kunna samla ungdomar från Sverige som får träffa de estniska eleverna.

Till hösten planerar vi för ett antal evenemang här hemma i Sverige. Festkommittén kommer att anordna en "jutt-träff" i början av oktober. Tanken är att vi skall träffas under enkla former en eftermiddag och hinna bryta upp innan det har blivit alltför mörkt.

Senare under hösten kommer byombuden att anordna byträffar på Roslagsgatan. Där kommer det att ges möjlighet för de lite äldre att berätta för den yngre generationen om livet där hemma.

Jag önskar er alla en trevlig sommar. Vi kanske ses på en sandstrand i Estland.

Träff på Ölbäckstranden den 7 juli

Som vanligt träffas vi på Ölbäckstranden, i år den **första** lördagen i juli, för att ha trevligt tillsammans. Kom ner till stranden vid 13-tiden!

Kontakta Birgit Brunberg, tfn 0159-10170, om ni har några frågor.

Ta med egen matsäck!

Välkomna!

Midsommarmöte i Spithamn

Spithamns byalag har möte på Moa söndagen den 24/6 kl. 14.00.

Ta gärna med er vinster till lotteriet. De kan lämnas till Jenny Melin innan mötet börjar.

Välkomna!

Årsmötet 2007

Eva Heyman

Vid Hembygdsföreningens års- och informationsmöte den 14 april i Immanuelskyrkan i Stockholm deltog cirka 115 personer. Under samlingen och under kaffepausen kunde vi köpa böcker och lotter till många mycket fina vinster.

Mötet inleddes med att vi tillsammans stående sjöng "Modersmålets sång" till musik av dragspelarna Gunvor Strömbom och Raul Targamaa.

Årsmötet

Före årsmötesförhandlingarna berättade ordföranden Sture Koinberg om några viktiga delar av föreningens verksamhet under det gångna året.

Som ordförande att leda årsmötet valdes Ingegerd Lindström med Brita Wiberg som sekreterare.

Styrelsen och underliggande organs verksamhetsberättelse för räkenskapsåret godkändes. Revisorernas berättelse godkändes. Styrelse och underliggande organ beviljades ansvarsfrihet.

Som ordförande för ett år omvaldes Sture Koinberg (Roslep). Som ordinarie ledamöter för två år omvaldes Anders Peedu (Enby), Anne Schönberg (Spithamn) och Gunvor Strömbom (Ölbäck). Suppleanten Kristofer Dreiman (Pasklep/Bergsby) omvaldes för två år.

Övriga ordinarie ledamöter är vår kassör Barbro Adelman, sekreterare Brita Wiberg (Ölbäck) och Susanne Westerman (Bergsby/Roslep). Suppleant är Majlis Lindroos (Norrby). Samtliga har ett år kvar av mandattiden.

Som revisorer omvaldes Sven Lagman (Spithamn) och Ingemar Uussaar (Ölbäck) för ett år.

Som ordförande för Valberedningen omvaldes Sven G. Frejman (Pasklep) för ett år. Ledamoten Ragnar Lundgren (Enby/Gutanäs) omvaldes för tre år. Valberedningens övriga ledamöter Birgit Brunberg (Ölbäck), Einar Hamberg (Roslep) och Edit Jordman (Rickul by) har samtliga ett år kvar av mandattiden.

Mötet beslutade att medlemsavgiften för år 2008 skall vara oförändrad: 150 kronor för vuxna och 50 kronor för ungdomar under 26 år.

Informationsmötet

Före kaffepausen informerade Monica Ahlström och Bengt Brunberg om Västra Kustens Skogsägares verksamhet. Föreningen har 160 medlemmar, årsavgiften är 250 kronor.

Efter kaffepausen fick samtliga närvarande i styrelse, kommittéer och arbetsgrupper komma fram och bli presenterade.

Den nyvalda styrelsen: från vänster Majlis Lindroos, Gunvor Strömbom, Susanne Westerman, Anne Schönberg, Barbro Adelman, Brita Wiberg, Anders Peedu och (i bakgrunden) Sture Koinberg. På bilden saknas Kristofer Dreiman.

Foto: Bengt Heyman

Nuckös kommundirektör Ülo Kalm, som tillsammans med hustrun Lii var inbjuden till mötet, berättade om vad som har hänt och vilka planer som man har för framtiden:

- Husägarna måste själva ordna sin sophämtning. Kopia på avtalet (med till exempel Ragn-Sells) skall skickas till kommunen.
- Rosleps kapell kommer att invigas den 12 augusti. Den första gudstjänsten för allmänheten kommer att hållas den 15 oktober.
- Kyrkogården har snyggats upp och stora träd har fällts. Nu återstår att renovera stenmuren runt kyrkogården samt utöka parkeringsplatsen. Man har även planer på att restaurera prästhuset i Ölbäck, men man kan inte för närvarande räkna med pengar från Kungafonden.
- Planer för reparationer av vägnätet presenterades, bland annat skall Növavägen asfalteras 2008.
- Fastighetsskatten kommer troligen att höjas även nästa år.
- Kommunen har nu 911 invånare.

Sedan informerade Ingegerd Lindström om Kulturrådets verksamhet. Möten har hållits i Tallinn varvid stadgarna antogs.

Göte Brunberg informerade om Tallinks färjetrafik till Estland. Rederiet har upphört med trafiken på linjen Kapellskär-Paldiski. Rederiet AS Baltic Scandinavian Lines, som trafikerar Kapellskär-Paldiski, kan ta ett begränsat antal passagerare.

Avslutningsvis informerade Sture Koinberg om Mats Ekmans minnesfond.

Aibolands museum

Vid ett möte den 16 maj i Tallinn presenterade det estniska kulturministeriet sina planer på omstrukturering av museerna i Läänemaa, bland dem Aibolands museum.

Kulturministeriets förslag är att Aibolands museum skall läggas under en stiftelse, antingen ensamt (huvudalternativet) eller under den stiftelse som man har tänkt skapa för de övriga museerna i Hapsal.

Ministeriet kommer att betala samtliga kostnader för museets verksamhet. Vid mötet klargjordes att de estlandssvenska föreningarna endast kan bidra med kunskap och kompetens, vilket accepterades av kulturministeriet. Om frågan om hyreskontraktet för de nuvarande lokalerna inte kan lösas på ett tillfredsställande sätt är man beredd att iordningställa en annan lokal i Hapsal för museet.

Vid ett möte den 29 maj med representanter för de estlandssvenska föreningarna i Sverige beslutades att man skulle rekommendera Kulturrådet att i sitt svar till kulturministeriet förordna alternativet med en egen stiftelse för Aibolands museum.

Färjetrafiken till Estland

Göte Brunberg

Resor med Tallink Silja AB

Rederiets passagerartrafik på linjen Kapellskär-Paldiski har upphört. Detta är att beklaga eftersom det nu bara finns det dyrare alternativet Stockholm-Tallinn kvar om man tänker resa till Estland. Det är också många bilburna som har uppskattat att de har sluppit storstadstrafiken i Stockholm och Tallinn.

Det tidigare "halva" löftet om att man skulle avskaffa begreppen "lågsäsong" och "högsäsong" och att vi då skulle få 30 procent rabatt under hela året har man inte uppfyllt. Högsäsongen, då vi endast har 10 procent rabatt, gäller under tiden 1 juli – 17 augusti.

För den som tar med sig bilen på färjan är "Alla + bilen" ett alternativ som kan innebära en billigare resa än att betala reguljärt pris och få 10 procent medlemsrabatt.

Vad beträffar villkoren för medlemsrabatt hos Tallink Silja AB, bokningskoden och vilka telefonnummer som man skall ringa gäller informationen i det förra numret av Medlemsbladet.

Resor med Baltic Scandinavian Lines AS

En (begränsad) möjlighet att fortfarande resa mellan Kapellskär och Paldiski erbjuds av rederiet Baltic Scandinavian Lines AS (BSL), som trafikerar linjen med två båtar, M/S Via Mare och M/S Gute. Båda kan ta 60 passagerare. Via Mare avgår varje dag 22.45 från Kapellskär och kl. 12.00 från Paldiski. För Gute gäller ett "rullande" schema med varierande avgångstider.

Närmare information om priser, bokning och avgångstider finns på Baltic Scandinavian Lines hemsida www.bsl.ee. Se även annonsen på sidan 16.

Hembygdsföreningens (och andra estlandssvenska föreningars) medlemmar har nyligen, genom ett initiativ av Curt Luks, fått följande rabatterade priser per **enkel** resa:

- personbiljett: 500 EEK (305 SEK), jämfört med ordinarie pris 1 000 EEK (610 SEK). Priset inkluderar hyttplats och två måltider.
- personbiljett, barn 6-11 år: 300 EEK (175 SEK), jämfört med 500 EEK (305 SEK).
- bil (längd upp till 5 m): 900 EEK (530 SEK), jämfört med 1 000 EEK (610 SEK).

Bokningskoden för erhållande av rabatt är SEFÖR (samma som för Tallink Silja AB).

Det finns en liten hake med att resa med BSL, nämligen att man inte kan boka biljett tidigare än 14 dagar före avresedagen. Det kan, beroende av hur många dagar som man vistas i Estland, innebära att man inte kan boka resan tillbaka samtidigt som man bokar resan dit. Kontakta BSL:s bokningskontor för att få reda på alla detaljer.

Rosleps kapell

Eva Heyman

Kyrkklockorna är välsignade

Påskdagen den 8 april hölls en gudstjänst i Rosleps kapell under vilken de två kyrkklockorna välsignades. Klockorna fanns till beskådande på golvet bredvid altaret.

Gudstjänsten, som hölls på estniska, leddes av den unga kvinnliga församlingsprästen Kaisa Kirikal. Tiiu Tulvik spelade orgel och sjöng tillsammans med en damtrio. Gudstjänsten avslutades med nattvardsgång.

Klockorna har sedan dess monterats på sin plats uppe i tornet. Nuckö kommun har bekostat ett programverk för styrning av klockringningen, så att den kan sättas igång automatiskt vid bestämda dagar och klockslag. I sommar kan man, förutom vid gudstjänsterna, höra klockorna ringa varje onsdag och lördag kl. 18.00.

Anslagstavla behövs!

Påskdagens gudstjänst började kl. 13.00. De flesta visste om detta och var på plats vid den rätta tidpunkten men strax före 14.00 kom ytterligare ett tiotal personer, vilka tydligen hade fått fel uppgift om när gudstjänsten skulle börja.

Detta visar på behovet av en anslagstavla där, förutom gudstjänsttiderna, även annan information om kapellet kan anslås.

Kyrkogården är uppsnyggad

Under våren har man tagit bort träd och buskar inne i kyrkogården och utanför murarna. Speciellt märks detta i den "tyska" delen, som tidigare närmast kunde liknas vid en granskog. Nu har man också utsikt mot kapellet och kyrkogården från riksvägen mot Derhamn. Det har också satts upp en fornminnesskylt för kapellet vid vägen.

Kalkstensmuren runt kyrkogården har fått förfalla under sovjettiden. Enn Aamer, som är ansvarig för skötseln av kyrkogården, har påbörjat ett upprustningsarbete med början vid den södra porten. Ett problem är hur man skall skydda muren mot att regnvattnen tränger in. De spridda tegelpannor som nu ligger ovanpå muren ger inte tillräckligt skydd.

Invigning av kapellet

Kapellet kommer att invigas söndagen den 12 augusti kl. 14.00. Vid ceremonin kommer bland andra Estlands president Toomas Hendrik Ilves och Estniska evangelisk-lutherska kyrkans ärkebiskop Andres Pöder att delta. Från Sverige kommer biskop emeritus Henrik Svenungsson. Tyvärr har ingen från det svenska hovet möjlighet att delta.

Den större delen av sittplatserna kommer vid invigningen att vara reserverade för inbjudna gäster. Det kommer ändå, enligt uppgift från Ülo Kalm, att finnas ett 50-tal lediga sittplatser och dessutom ståplatser i gångarna och uppe på läktaren.

Kulturrådet har börjat arbeta

Ingegerd Lindström

Kulturrådet har nu startat sin verksamhet. Två sammanträden gick åt för att klara av att fastställa stadgar och göra valen av ledamöter till styrelsen. I stadgarna står verksamhetens målsättning preciserad. Där står bland annat att "den kulturella självstyrelsens målsättning är att bevara och utveckla estlandssvenskheten i Estland, förena estlandssvenskar som lever i Estland med dem som lever utanför landets gränser", och att kulturrådet skall

- företräda och tillvarata den svenska minoritetens intressen.
- bevara och utveckla det svenska språket.
- värna om/bevara den svenska kulturen och traditionerna.
- förmedla information/kunskaper om estlandssvenskarna.

Val

Som ordförande för Kulturrådet valdes Uile KärkRemes och till vice ordförande Lars Rönnberg.

Enligt stadgarna kan ordförande för rådet och ordförande i styrelsen vara samma person. Rådet valde att ha en och samma ordförande på båda positionerna. Uile blev då också styrelsens ordförande, Lars vice ordförande och som övriga ledamöter i styrelsen valdes Holger Haljand (sekreterare), Ingegerd Lindström (kassör) och Kalev Kukk.

Styrelsen har haft två sammanträden hittills och det har varit många frågor att behandla. En av de grundläggande frågorna har varit budgeten. Den förra regeringen hade mer eller mindre lovat Kulturrådet ett bidrag på 1 miljon EEK för år 2007, men den nuvarande regeringen har förannonserat en påtaglig nedskärning. Men i skrivandes stund vet vi fortfarande inte vilken summa vi får. Detta gör det lite svårt att planera verksamheten för detta första år. Men i styrelsen har man ändå beslutat om vissa frågor som skall prioriteras.

Prioriterade frågor 2007

Några frågor som skall prioriteras under detta år är bland annat:

- information om Kulturrådet: dess funktioner och målsättningar.
- lyfta fram "svenskheten" i Estland: att estlandssvenskarna och svenskheten blir mer synliga/påtagliga igen.
- undervisningsfrågor: bredda undervisningen i svenska.
- bilda arbetsgrupper för bland annat byskyltar, minnesmärken och dialektfrågor.

Kulturrådet ligger som sagt i startgroparna för sin verksamhet 2007. Vi återkommer senare med mer information.

Nyheter från Nuckö kommun

Sophanteringen

Som har framgått av notiser i tidigare Medlemsblad kräver Nuckö kommun att fastighetsägarna (både fast och tillfälligt boende) skall sluta avtal med Ragn-Sells om sophämtning och därefter lämna ett intyg till kommunen om hur sophämtningen är ordnad. Det verkar som att kommunen kommer att låta fastighetsägarna få en respittid under hela 2007 för att ordna detta.

Inom Nuckö kommuns område finns två platser där man kan lämna sina sopor: Vid Sutleps bostadsområde (flervåningshusen som syns från riksvägen) och i Birkas (i närheten av den lilla gårdsbutiken). Det gäller dock **inte matavfall**, som enligt uppgift från kommunkontoret kan komposteras alternativt lämnas vid miljöstationen i Pullapää.

Glödlampor, fönsterglas, aerosolförpackningar, kemikalier, hemelektronik, byggnads- och rivningsavfall, gamla möbler, kläder, skor, stubbar, grenar och osorterade hushållssopor får kostnadsfritt lämnas i Pullapää. För att komma dit åker man genom Hapsal mot Rohuküla. Vid Ungru slottsruin svänger man åt höger. Den nya miljöstationen ligger bredvid den gamla soptippen. *Raul Targamaa*

Temaplaneringen för miljövärdefulla byar

I tidigare Medlemsblad har vi informerat om den temaplanering som Nuckö kommun har påbörjat för de så kallade miljövärdefulla byarna Harga, Klottorp och Roslep.

Kommunen lade i slutet av april fram ett bearbetat förslag till utformning av texten för temaplaneringen, kompletterat med kartor. I texten beskrevs bland annat följande för var och en av byarna:

- Historiska fakta (bland annat antalet gårdar, hushåll och innevånare på 1930-talet).
- Den nuvarande situationen (antalet fastigheter, innevånare, hushåll, hur många fastigheter som har återlämnats till forna ägare).
- Förslag till villkor för markanvändning och landskapsskydd.
- Förslag till villkor för nybyggnation och reparation och underhåll av befintliga byggnader.

På kartorna hade man, som komplettering av det tidigare kartmaterialet, även markerat vilka fastigheter som skall få bebyggas och vilka centrala delar av byn som inte får bebyggas.

Temaplaneringen diskuterades vid ett möte i Birkas den 7 maj. Till mötet kom 18 personer, varav tre från Roslep, två från Klottorp och 13 från Harga.

Vid mötet beslutades bland annat följande:

- Vid framtida avstyckning från befintlig fastighet gäller en minsta tomtstorlek av 1,5 ha.
- Upp till 6 hus får uppföras på samma fastighet.

- Vid nybyggnation gäller en maximal byggnadsyta av 120 kvm för huvudbyggnaden. Högsta höjd är 1 1/2 plan för huvudbyggnaden och 1 plan för övriga byggnader. Husen skall ha rektangulär yta. Huvudbyggnaden skall ha farstu. Naturmaterial skall användas på fasad (trä, sten) och tak (sten/tegel, trä, vass, plåttak med tegelimitation). Färgen på fasad och tak skall vara diskret. Fönstren måste vara spröjsade (ha rutor). Träimitation är tillåten.
- Vid till- och ombyggnad av befintliga hus skall den gamla byggnadsytan och, i görligaste mån, den gamla arkitekturen bevaras. Endast fönster av trä tillåts. Takmaterialet skall vara sten/tegel, trä eller vass.

På kartan över Roslep är några vägar markerade, som inte finns nu och inte heller fanns före andra världskriget. Det försäkrades att de inte gäller.

Det vid mötet gällande materialet finns på kommunens hemsida www.noavv.ee. Gå till "Üldplaneering" och gå till stycket med rubriken "Miljöväärtuslike hoonestusalade".

Temaplaneringen kommer att ställas ut under juli månad. Någon gång i augusti blir det en diskussion innan den fastställs av kommunfullmäktige.

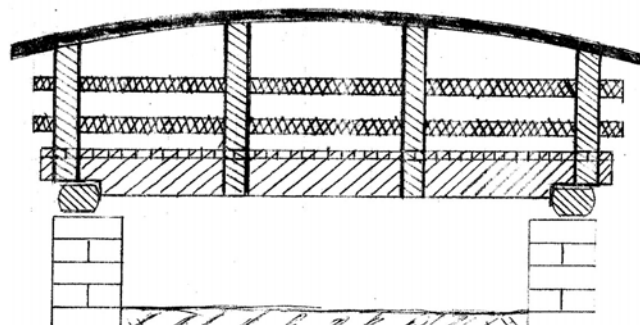
Göte Brunberg

Bro över Rickulån

Före andra världskriget var landsvägen som gick i nästan rak nord-sydlig riktning genom Rickul kommun en viktig förbindelseled mellan byarna i kommunen och för dem som skulle söderut till Nuckö och Hapsal. Över Rickulån gick landsvägen på en bro.

Under sovjettiden byggdes den nya riksvägen med en ny bro över Rickulån. Den gamla bron har fått förfalla och på dess plats finns numera bara en gångbana bestående av några ihopspikade plankor utan räcke.

På initiativ av Raul Targamaa kommer nu en ny, mindre bro att byggas på den gamla bronns plats, så att man kan komma över Rickulån till fots, med cykel och på häst. Spannet blir 5 m och bredden 1,5 m. Som förlaga för den nya bron har Raul använt ett fotografi av den gamla bron.

Den nya bron.

Ritning: Raul Targamaa

Timmerstockarna i brons bärande del har skänkts till bygget. Hembygdsföreningen har tillskjutit medel för inköp av övrig byggnadsmateriel. Arbetet görs av Raul med hjälp av frivilliga krafter bland lokalbefolkningen. Det kommer igång efter midsommar och Raul hoppas att det skall vara klart någon gång i juli.

Naturligtvis hoppas vi på en festlig invigning av bron med bandklippning och annat som därtill hör!

Göte Brunberg

Semestertider på kommunkontoret

<i>Ülo Kalm</i>	25/6-8/8
<i>Marika Meister</i>	13/8-16/9, 19/12-31/12
<i>Taimi Pelapson</i>	9/7-29/7, 6/8-19/8, 10/9-19/9
<i>Tiina Rohi</i>	19/6-13/7, 30/7-17/8
<i>Evi Öövel</i>	21/8-14/9

Gustav von Rosen har avlidit

Ülo Kalm

Måndagen 12 mars 2007 i Hamburg lämnade baron Gustav von Rosen detta liv och vandrade vidare in i evigheten. Då hade han just firat sin 83:e födelsedag i sitt hem på Nuckö.

Gustav von Rosen föddes den 4 februari 1924 på Lyckholms herrgård på Nuckö. Som 15-åring tvingades han på grund av krigsutbrottet år 1939 att lämna Estland, men förblev trots detta genom hela livet en estlandsvän. Varje år på Estlands nationaldag den 24 februari ringde han på morgonen till mig för att önska nucköborna allt gott till frihetsdagen.

Sin födelseplats på Nuckö förvandlade han under sin livstid till en känd plats i hela Estland. Av Lyckholms herrgård fanns bara ruiner kvar när han återvände, och där växte bland ruinerna redan stora träd. Gustav von Rosen återuppbyggde herrgården och skapade ett museum i vagnslidret. Den år 1790 byggda herrgården återskapades under tre års arbete och återuppstod ur ruinerna i sitt ursprungliga skick.

Jag minns den festliga invigningen den 4 augusti 2001 och president Lennart Meris tal: "vi talar här om viljan och inte om undret. Vi bör värda denna vilja och lära av den, därför att bakom denna vilja finns kärlek till det egna hemlandet, och en ansvarskänsla inför estniska folket, staten och den egna familjen. Finns det en lika stark vilja hos det estniska folket att göra något liknande för sitt land och sitt folk"?

Gustav von Rosen fick i slutet av april sin grav på Nuckö kyrkogård.

Han förblir i minnet en stor förebild, en som visar att det som känns omöjligt ändå kan förverkligas.

Ur Noarootsi Valla Teataja nr 3 2007. Översättning och bearbetning: Raul Targamaa.

Framtidsgruppen inbjuder!

Dagarna efter träffen på Ölbäckstranden är det många estlandssvenskar i Rickul/Nucköområdet. Hembygdsföreningens Framtidsgrupp kommer därför att anordna några arrangemang under dessa dagar.

Söndagen den 8 juli: Informationsmöte och gudstjänst i Rosleps kapell

Kl. 15.00 Inledningsanförande av Sture Koinberg.

Göte Brunberg berättar om kapellet och dess historia.

Rundvandring på kyrkogården.

Därefter bjuder Hembygdsföreningen på kyrkkaffe.

Kl. 17.00 Gudstjänst med predikan av Patrik Göransson.

Sång av Raul Targamaa till ackompanjemang av Tiiu Tulvik.

Söndagen den 8 juli: Samkväm på Roosta Camping

Kl. 19.00 samlas vi på Roosta Camping för trevlig samvaro och middag till självkostnadspris.

Måndagen den 9 juli: Båttur till Odensholm

Avfärd sker från Derhamn. Egen matsäck skall medtas.

Pris: 150 EEK.

Eftersom båten endast tar 12 passagerare kan det, beroende av hur många som anmäler sig, bli fråga om flera turer. Det går därför inte att idag ange några tider för avgång och tillbakaresa.

Intresseanmälan till samkvämet på Roosta Camping och båtturen till Odensholm **senast den 22 juni** till Majlis Lindroos, tfn 08-551 592 15, mobil 070-687 50 23, e-post mailind7@hotmail.com, eller Gunvor Strömbom, tfn 08-552 451 45, mobil 070-652 94 37.

Välkomna!

Sommargudstjänster i Rosleps kapell

Prästen Erland Björklund från Gotland kommer i sommar att hålla två gudstjänster i Rosleps kapell: **onsdagen den 18 juli kl. 18.00** och **onsdagen den 25 juli kl. 18.00**.

Efter gudstjänsterna bjuder Hembygdsföreningen på kyrkkaffe.

Välkomna!

Ett fonetiskt skriftspråk för rickulmålet

Göte Brunberg

På liknande sätt som de minsta beståndsdelarna i det skrivna språket är *bokstäverna*, är *fonerna* de minsta beståndsdelarna i det talade språket. För att man lätt skulle kunna lära sig att skriva och tala ett språk, vore det naturligtvis enklast om man hade en exakt koppling mellan bokstäver och foner, så att en text skrivs som den talas (och tvärt om). Finskan och italienskan är språk med god överensstämmelse mellan det skrivna och det talade medan engelskan är ett exempel på det motsatta. Svenskan ligger någonstans mitt emellan. Ofta måste man av sammanhanget sluta sig till hur ett ord skall uttalas. Det skrivna ordet *ton* uttalas olika beroende av om det betyder en vikt eller ett ljud. Om man går åt det motsatta hållet, så finns det många olika sätt att stava det svenska *sch*-ljudet.

För rickulmålet och andra estlandssvenska dialekter finns det inte något skriftspråk. För det projekt som vi arbetar med inom Kulturkommittén, att ta fram en ordbok för rickulmålet, måste vi alltså skapa ett skriftspråk. Detta sker då lämpligen enligt principen att ett ljud (en fon) i det talade språket motsvaras av ett unikt tecken i skriftspråket – ett "fonetiskt skriftspråk".

I bland annat Kustbon och Rickul/Nuckö Hembygdsförenings Medlemsblad har publicerats berättelser på estlandssvenska, där man endast har använt de "vanliga" latinska bokstäverna. Man har då inte fått med de speciella foner, som finns i de estlandssvenska dialekterna ("tjockt l" och andra). Det latinska alfabetet innehåller alltså inte tillräckligt många tecken för att det skall kunna användas som fonetiskt skriftspråk.

Gideon Danell och Fridolf Isberg har i sina ordböcker över nuckömålet använt sig av *landsmålsalfabetet*. Fördelen med detta är att man får en mycket exakt notation – den som behärskar landmålsalfabetet ser direkt hur ett nuckösvenskt ord skall uttalas. Nackdelen är att många av de estlandssvenska fonerna representeras av "kryptiska" tecken i landmålsalfabetet, vilket innebär att läsaren måste vara kunnig i (åtminstone delar av) landmålsalfabetet.

Uppgiften har därför varit att hitta ett fonetiskt skriftspråk för rickulmålet, som är så enkelt att läsa att det inte kräver några större förkunskaper men som ändå på ett ganska exakt sätt anger uttalet. En utgångspunkt för ett sådant skriftspråk är det som Edvin Lagman har använt i "En bok om Estlands svenskar, del 3A". Han har där själv skrivit: "*Beteckningen är inte strängt fonetisk, och finare uttalsnyanser förbises alltså. Men texternas återgivning i skrift är tillräckligt exakt för att en uppfattning om dialekternas karaktäristiska drag skall kunna erhållas*".

I korthet är Lagmans fonetiska skriftspråk baserat på användning av de uttalsmässigt närmast liggande latinska bokstäverna, med speciella symboler, *streck*

över för att beteckna långa vokaler och *prick under* för att ange för estlandssvenskan speciella ljud. Långa konsonanter skrivs dubbelt som i rikssvenskan, med *långt k* skrivet som *ck*.

Detta ger ett skriftspråk som är relativt lätt att lära sig och är förstäeligt till och med för dem som inte kan (eller vill försöka) tolka de speciella tecknen.

En avvikelse från Lagmans notation som jag föreslår, är att använda *streck under* istället för *streck över* för att beteckna lång vokal. Detta gör tecknen mer lättlästa för långa *i*, *å*, *ä* och *ö*. Exempel: *bok*, *hus*, och *båt*. Vidare föreslår jag användning av *j* istället för Lagmans *i*, när *i* står före annan vokal. Exempel: *sjuk* (sjuk) och *tjänest* (tjänst) istället för *siuk* respektive *tianest*.

Det är på sin plats att redan här göra en reservation, nämligen att uttalet varierade även i ett geografiskt ganska litet område som Rickul. Det gick, har man sagt, ganska lätt att höra från vilken by som en person kom. Det gör att de uttalsbeskrivningar som ges i det följande är ganska ungefärliga. I en del fall får man kanske till och med konstatera att "det här är ett speciellt ljud, men uttalet av det kunde variera kraftigt".

Vokaler

I rickulmålet finns de korta vokalerna *a*, *e*, *i*, *o*, *u*, *å*, *ä* och *ö* (högsvenskans *y*-ljud saknas). Med undantag av *ö*, som jag återkommer till längre ner, uttalas de på ungefär samma sätt som i högsvenskan.

De långa vokalerna är *ā*, *ē*, *ī*, *ō*, *ū*, *ā̄*, *ē̄* och *ō̄* (även här saknas högsvenskans långa *y*). De uttalas, även här med undantag av *ō̄*, ungefär som motsvarande långa vokaler i högsvenskan.

Det långa *ō̄*-ljudet uttalas som ett mellanting mellan högsvenskans *u* och *ö* (något i stil med *ö*-ljudet i det engelska ordet "sir" och det estniska ordet "võõras"). Som exempel kan nämnas *bōr* (bur) och *fōl* (fågel).

Det korta *ō*-ljudet har, till skillnad från det långa, uttalats på olika sätt i olika delar av kommunen. På sina ställen har det uttalats som det långa *ō̄*-ljudet (fast kort), medan det i andra delar uttalades ungefär som *u*. Som exempel på ord där ljudet förekommer kan nämnas *ōte* (i, uti), *kōdo* (ko) och *bōll* (tjur). Det har därför varit många och långa diskussioner om ljudet, både i den grupp som arbetar med att ta fram och dokumentera orden i rickulmålet och den grupp som granskar resultatet av arbetsgruppens verksamhet. Kan det vara vilseledande att använda bokstaven *ō* för att beteckna ljudet? Skall det istället användas ett speciellt tecken (till exempel *ʊ*)? Det skall ändå påpekas att Lagman använder *ō* för att beteckna ljudet.

En karakteristisk egenskap i de estlandssvenska dialekterna, som de delar med till exempel gotländskan, är användningen av *diftonger*, två på varandra följande vokaler. Exempel på ord med diftonger är *aike* (häst), *hoit* (vit) och *ao* (öga).

Konsonanter

De konsonanter i rickulmälet som även finns i högsvenskan, och som uttalas ungefär som i denna, är *b, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t* och *v*.

Följande ljud är speciella och kräver egna fonetiska tecken:

Tecken	Uttal	Exempel
<i>hl</i>	Kort <i>hl</i> -ljud. Man kommer ganska nära om man försöker uttala <i>h</i> - och <i>l</i> -ljuden i en följd.	<i>lihl</i> (liten), <i>hlipp</i> (trasa), <i>mjhl</i> (vissla)
<i>l̥</i>	Tjockt <i>l</i> . Uttalas med tungan långt bak mot gommen (ännu längre bak än i engelskans tjocka <i>l</i> , som i "long").	<i>klock</i> (klocka), <i>målk</i> (mjölk), <i>tego!</i> (tegel)
<i>ʂ</i>	<i>Sh</i> -ljud. Uttalas ungefär som i slarvigt uttal av högsvenskans <i>rs</i> , t.ex. i <i>tvärs</i> (utan hörbart <i>r</i>).	<i>haʂ</i> (hals), <i>ättoʂt</i> (sist)

I rickulmälet förekommer även så kallade supradentala varianter av *d*, *n* och *t*. De betecknas med *ɖ*, *ɳ* respektive *ʈ*. Vid uttalet av ljuden ligger tungan inte mot framtänderna utan en bit längre bak mot gommen. Det gör att de får ett mer eller mindre kraftigt inslag av *r*. Exempel på ord med dessa ljud är *bɖɖ* (bord), *tɳn* (torn) och *skjɔʈ* (skjorta).

Det har ibland visat sig vara svårt att bestämma om det skall vara till exempel *n* eller *ɳ* i ett ord. En del personer uttalar ljuden på nästan exakt samma sätt. Det har förekommit en del småkomiska diskussioner där en person envist hävdar att "jag uttalar det med ett vanligt *n*" och jag (lika envist) påstår att "det gör du inte alls, du uttalar det med *ɳ*".

Betoning

För icke sammansatta ord gäller nästan alltid följande betoningsregler:

- Om ordet bara innehåller stavelser med korta vokaler ligger betoningen på första stavelsen.
- Om en stavelse innehåller en lång vokal ligger betoningen på denna stavelse.

För sammansatta ord är det hela mycket mer komplicerat. Lagman och andra använder bindestreck mellan orden och särskrivningar av orden för att markera att betoningen skall ske på det ena eller andra sättet. Vi kommer i ordboken endast att använda bindestreck i sammansättningar.

Nordstjärneorden till Ülo Kalm

Ingegerd Lindström

Onsdagen den 11 april fick Ülo Kalm ett välförtjänt bevis på uppskattning för sitt arbete för estlandssvenskarna. Han fick då ta emot utmärkelsen Kungliga Nordstjärneorden (kommendör) av Sveriges ambassadör i Tallinn, Dag Hartelius. För en Rickul/Nucköbo (jag anser mig vara det nu) var det mycket känslösamt när Ülo fick ta emot orden och efteråt var det flera som gratulerade med blommor. Själv var Ülo ganska rörd och såg även stolt ut. Det borde han vara, för det är inte vem som helst som får den utmärkelsen. Men Ülo har gjort sig förtjänt av den, utan honom hade återlämningsprocessen i Rickul/Nuckö säkert gått långsammare. Utan honom skulle vi inte ha tagits emot så positivt som vi blev. Om man jämför med andra kommuner så tror jag att vi kan skatta oss lyckliga över att ha haft honom där. Än idag kan vi ju få hjälp av honom i de allra flesta frågor.

Det var inte bara Ülo som fick utmärkelser den här dagen. Paul-Eerik Rummo, den förre befolkningsministern, fick ta emot Kungliga Nordstjärneorden (kommendör av första klass) för sitt engagemang och stöd för arbetet med kulturautonomi för estlandssvenskarna. Av samma orsak fick Läänemaas länssekreterare Epp Mitt ta emot Kungliga Nordstjärneorden (ridhare) för sitt arbete i huvudkommittén som arbetade för att uppnå kulturautonomin.

Det var mycket folk inbjudna till ceremonin. Bland andra kunde man se den nye befolkningsministern Urve Palo och riksdagens talman Ene Ergma. Representanter från Aibolands museum, S:t Mikaelsskyrkan och Kulturrådet fanns också på plats.

Ülo Kalm visar upp sin Nordstjärneorden.

Foto: Ingegerd Lindström

Ta hand om din skog!

Bengt Brunberg, Västra Kustens Skogsägare

Att vara skogsägare

Att äga skog är stimulerande och har många värden. Det handlar om ekonomi, vacker natur, biologisk mångfald, rekreation och upplevelsen av att vara i skogen. Dessutom är det faktiskt roligt att se sin väl-skötta skog. Det är också lönsamt för den som förvaltar skogen på ett bra sätt. Men det är samtidigt ett långsiktigt ansvar. Barrskogens omloppstid i Estland är cirka 100 år. Under denna tid byter skogsfastigheten kanske ägare eller förvaltare 3-4 gånger. Varje förvaltare har under sin tid ansvar för att skogskapitalet utvecklas och förräntas på bästa sätt. En god förvaltare sköter skogen med skogsvård och avverkningar så att dess värde ökar samtidigt som avkastningen ger lön för utfört arbete. Efter avverkning av en mogen skog ska man se till att det kommer nya plantor på plats, som växer till och sköts tills det är dags att börja avverka igen i olika steg.

Skogsbruket är ett oändligt kretslopp. För den som värdesätter sin skog är det viktigt att veta att skog som lämnas utan åtgärder snabbt kommer att minska i värde. Alltför täta skogsbestånd leder till att träden dör av brist på ljus och näring (självvallring). Tillväxten av dugliga träd blir mycket låg och kvalitetsutbytet sämre. Dess värre är detta vad som har hänt en stor del av skogen i Estland under perioden 1940-1990. Nu bör alla vi småskogsägare ta chansen att återskapa ett bra skogsbruk.

Vår gamla skog är en utmaning

Själv besökte jag Estland och min släkts hemby Roslep första gången 1992 tillsammans med min familj. Att det var en stor upplevelse det förstår ni alla. Eftersom jag arbetar på ett skogsföretag i Sverige var det extra intressant att gå och titta på skogen runt den gamla husgrunden. Nästan ingenting var gjort på femtio år, så visst var det en utmaning att tänka på allt som borde göras. Då kändes det väldigt svårt eftersom det inte fanns någon skogsägareförening eller något annat skogsföretag man kunde anlita. Jag funderade mycket på hur man skulle göra för att få avverkningar och virkesaffärer gjorda. Vi såg ju en möjlighet i att få en hel del driftskostnader för ett fritidshus för släkten täckta. Det var därför med stor glädje jag fick klart för mig att en skogsägareförening, Västra Kustens Skogsägare, VKS (Lääne Ranniku Metsaühistu, LRM), bildades. Det brådskade ju med gallring i flera bestånd på vår mark. Samma sak gäller för många skogsägare i västra Estland.

Till dig som är medlem i VKS vill vi ge följande:

- Kompetent rådgivning i skogsvårdsfrågor.
- Långsiktig skogskötsel för ett högt virkesvärde och med hänsyn till naturvården.

- Intressanta och givande kurser i skogsvård.
- Goda kontakter med myndigheter i Estland.
- Bra pris på avverkat virke.
- Bra genomförande av beställda åtgärder.
- Trygghet att avverkning, gallring och nyplantering sker med de bästa metoderna.
- God återrapportering efter åtgärder.

Protester på Ormsö

Ett protestbrev med 170 underskrifter från fast boende på Ormsö skickades till skogsvårdsmyndigheten med anledning av den avverkning som har skett av VKS kund HM Puidukaubandus. Man hävdade att maskinerna skadat marken samt att det finns för lite skog och därför ska inte slutavverkning ske.

Myndigheten har haft möten med de protesterande och redogjort för regelverket. Man sa också att VKS följer de lagar som finns och att skogsägarna är skyldiga att ta bort sjuk skog, vid till exempel rotröta.

Föreningen vill verka för en dialog med de boende på Ormsö och samtidigt hjälpa skogsägare att sköta sin skog på ett långsiktigt sätt med hänsyn tagen till både ekonomi och naturvård.

I 60 år orörd skog på Ormsö

Foto: Monica Ahlström

Jutt-träff

Du som vill prata bort några timmar är välkommen till en trevlig träff lördagen den 6 oktober kl. 13.00.

Mer information kommer i nästa nummer av Medlemsbladet.

Festkommittén

Resan till mina rötter

Bengt-Åke Persson (Spithamn Esmas-Vada), Puebla, Mexico

Många ljusa sommarkvällar under min barndom satt jag med mina morföräldrar, Edla, född Österman, Spithamn Esmas och Anton Stahl, Vada, på godset Hörningsholm på Mörkö i Södertäljeviken, och lyssnade storögt på när de talade om sin barndom. Jag var som trollbunden, andaktsfull och sög i mig vartenda ord de berättade, även om det ibland var lite svårt att förstå allt på deras mål, nuckösvenska eller gammelsvenska. Oj, vad jag tyckte det var spännande. Tänk så olik vår barndom var deras. Likadant tycker säkerligen i dag våra barnbarn att vår barndom har varit, jämfört med deras.

Min morfar Anton föddes den 19 november 1895 på skogvaktargården Vada, någon kilometer öster om byn Spithamn i Rickul kommun. Såsom brukligt var på den tiden när morfar växte upp, gick skogvaktartjänsten i arv i Stahlfamiljen sedan hans farfar gifte in sig i skogvaktarfamiljen Åberg 1851. Och det var helt naturligt att Anton en dag skulle ta vid efter sin far. Inne i byn på gården Esmas bodde en ung tös vid namn Edla, född den 14 maj 1900, dotter till Storbon Johan Österman. Gården låg fint, cirka 60 meter från Finska Viken, nästan mitt emot den väl omtalade Eckerstain och bara några hundra meter från Spithamns udde. Esmasgården var en av byns fyra äldsta gårdar och omnämndes redan 1726 vid sitt namn, men måste ha funnits långt innan.

Nåväl, jag växte upp och studerade i Eskilstuna och flyttade sedermera ut från Sverige, först till Spanien 1972 och 1982 till Mexico. Men vid mina besök hemma hos mormor och morfar i Järna, där de bodde som pensionärer, flammade min ständiga längtan att få besöka Estland och Spithamn alltid upp. Jag behövde på något vis bekräfta min egen identitet. Men det var på den tiden helt omöjligt med någon resa dit.

Med tiden föll Sovjetunionen, Estland befriades och besök blev möjligt, men jag bodde ju så långt bort. Dock hade min mor, Irene Persson, haft möjlighet att besöka sina barndomstrakter vid några tillfäl-

len, bland annat både med sin syster Inga och med min syster Eivor. Hon kände dock till min önskan och hon bar på en hemlig dröm, att få visa mig var hon hade fötts och växt upp. Men det skulle dröja ända till förra sommaren, i juni 2006, innan möjlighet gavs. Hon började förbereda min 60-årspresent, en resa till Estland. Jag hade då inte besökt Sverige sedan 1993.

Under hela våren 2006 gick jag i spänning inför resan. Jag letade på internet och läste allt jag kunde om Spithamn och estlandssvenskarna och deras kultur. Bland annat skrev jag med entusiasm en rad i Rickul/Nuckö Hembygdsförenings gästbok. Jag lusläste även de 3-4 numren av tidskriften, som min mor hade lämnat mig vid sina besök hemma hos mig i Mexico.

Så kom dagen för överresan till Sverige och Eskilstuna. Hemma hos mamma läste jag om och om igen Sven Borrmans och Inger Nemeths bok om Spithamn, dess gårdar och familjer. Slutligen, den 4 juni, efter att först ha avlagt ett kort besök på Hörningsholm där jag 50 år tidigare hade lyssnat på mormors och morfars berättelser om Spithamn, körde vi, min mor, min syster, svåger och jag, ombord i Kapellskär på M/S Vana Tallinn, vilken äntligen skulle föra mig till mina drömmars mål.

Vi kom fram till Paldiski en småkyllig måndagsmorgon. Efter ett kort besök i Tallinn begav vi oss ner till Roosta semesterby, en helt underbar vilooanläggning för stressade storstadsbor. Med stor spänning kom så den efterlängtade dagen när jag äntligen skulle få trampa samma jord som min mor hade trampat 70-80 år tidigare. Vi gjorde först ett kort besök vid Rosleps kapell, vilket då var under restauration. Där hade min mor konfirmerats den 9 maj 1943. Vi talade med en svensktalande förman och fick tillstånd att besöka kapellet. På kyrkogården satte Eivor även en från den egna trädgården i Eskilstuna medtagen blomma på Johan Östermans grav, mammas morfar, avliden 1930. Så åkte vi vidare mot Spithamn. Vi gjorde några korta besök på några gårdar utefter vägen

Vadstället på 1930-talet.

Familjen Stahl: från vänster Irene, Edla med Inga och Anton med Gustav.

Irene och Bengt-Åke Persson på båten.

och mamma berättade ivrigt vem som hade bott här och där.

Slutligen öppnade sig landskapet och Spithamn och Finska viken låg framför våra ögon. Det kändes verkligen andaktsfullt att efter så många år äntligen få besöka platsen där hälften av mitt blod har sitt ursprung! Slutligen fick jag stilla min ständigt gnagande inre iver, den att få komplettera min identitet, att resa tillbaka i tiden, till mina rötter. Molnen hängde tungt över Spithamn och vinden blåste snålt, man vad gjorde det! Värmen inombords var mer än tillräcklig för att det inte skulle påverka känslan av glädje, lycka och salighet där vi gick på Esmasgårdens mark, mormor Edlas hemgård, och blickade ut över viken mot den så omtalade Eckerstain. Tyvärr finns absolut inget kvar av vad som tidigare var gården, men mamma kunde med stor säkerhet peka ut var den hade legat. Vi "hälsade på" hos granngården, Jakas, släktingen Sven Borrmans gård. Vi tog oss fram till Spithamnudden där vi demonstrativt tog fram den medtagna termoserna med kaffe och smörgåsar för ett fredligt mellanmål i skuggan av de sovjetiska vaktornen, vilka fortfarande än idag vittnar om den fientliga tid som definitivt satte punkt för flera hundra års svensk historia och kulturutveckling.

Så var det dags att besöka den gamla och från den tiden berömda skutbygarbyn Derhamn, där vi också

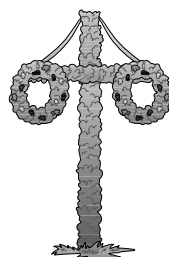
Björkar i den gamla storstugans grund.

passade på att besöka den lilla lanthandeln för diverse inköp inför kvällens kommande samvaro i stugan i Roosta. Aldrig har jag väl spelat så mycket Domino och kort som på kvällarna i stugan i Roosta. Det var verkligen en välkommen och välbehövlig vila för en stressad kropp.

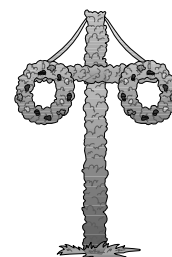
Dagen därpå var det dags att besöka skogvaktarstället Vada. Vi hade tur med vägen, den var kompakt och vi kunde ta oss fram med bilen nästan ända till stället. Här finns fortfarande husgrunden kvar och mamma kunde med gott minne berätta på ett mycket levande sätt var de olika rummen hade legat, var bastun hade funnits, var uthusen hade legat osv. I dag står ett par ståtliga björkar mitt i vad som har varit Vadas storstuga. Mamma berättade också hur omgivningen runt Vada har förändrats under alla dessa år. På återvägen till stugbyn gjorde vi ett kort besök i byn Roslep. Helt fantastiskt, här såg jag några välbehållna byggnader från "den" tiden, rena museet. Mamma pekade på en gård och berättade att från den var min gammelmormor Tio Vesterby. Rätt som det var körde en bil upp på gården och mamma gick med raska steg mot den för att hälsa. Det var hennes syssling, Edvin Vesterby, som var "hemma" på semester. Vi fick här en mycket trevlig pratstund tillsammans.

Dagarna gick alltför fort, men vi hann med besök i både Hapsal och ett i det närmaste vinterkallt Pärnu innan det var tid för återfärd med M/S Victoria till Sverige. Vi bröt upp från Roosta ganska tidigt på morgonen och reste in till Tallinn för en allmän och obligatorisk turistrunda. Det är en mycket trivsamt och sevärd turiststad, men inget går dock upp mot att ha fått gjort resan till mina rötter. Och det var verkligen i "grevens" tid.

Mamma reste i all hast från Estland tillsammans med sina föräldrar och syskon och ytterligare några familjemedlemmar i en liten båt i skydd av nattens mörker natten mellan den 3 och 4 februari 1944, en resa som hennes och mina förfäder gjort i motsatt riktning tre, fyra eller kanske fem sekel tidigare. Familjen Stahl kom först till Finland och därpå, den 9 februari 1944, till Sverige. På samma datum, men 63 år senare, den 9 februari 2007, påbörjade mamma ytterligare en resa, hennes sista, men denna gång utan returbiljett. Den dagen avled hon i Eskilstuna efter en kortare tids sjukdom, endast två och en halv månad innan hon skulle ha fyllt 80 år.

Vi i redaktionen önskar alla läsare en skön sommar!
Göte Brunberg
Inger Nemeth
Eva Heyman

Silma naturskyddsområde

Göte Brunberg

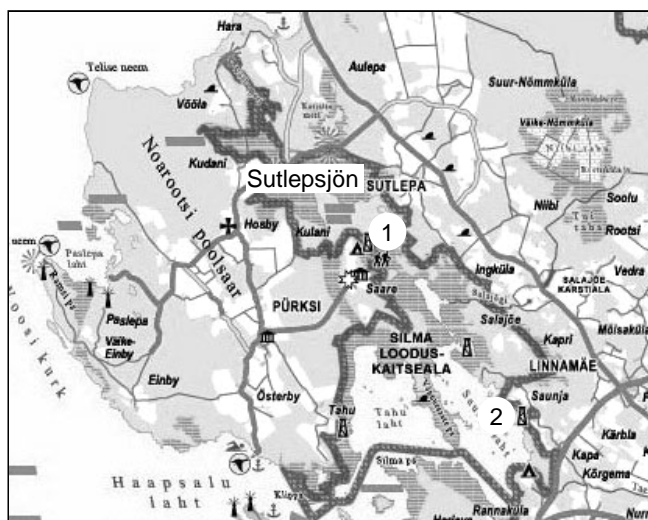
Silma naturskyddsområde omfattar den inre delen av Hapsalviken och till denna gränsande sjöar och strandområden på Nucköhalvön (se kartan). Områdets huvuddelar är Sutlepsjön och Skåtånäs- och Saunjavi-karna med omkringliggande markområden.

Syftet med naturskyddsområdet, som bildades 1998, är att skydda de grunda havsvikar, vassområden och strandängar som är ett resultat av den pågående landhöjningen. För inte så många århundraden sedan kunde man segla genom området genom det sund som skilde den dåtida ön Nuckö från fastlandet. Området är en av Estlands viktigaste boplatser för häckande sjöfågel och samlingsplatser för flyttfåglar.

Grundinriktningen för naturskyddet har varit att återställa strandängarna som tidigare betades av boskap men som under sovjettiden hade fått växa igen. Under åren 2002-2006 genomfördes ett internationellt Life-Nature-projekt med huvudsakligt syfte att återställa de karakteristiska strand- och naturslätterängarna. Inom projektets ram återställde man inom Silma naturskyddsområde och Ormsö och Odensholms landskapsskyddsområden nära 1 100 ha strandmarker.

I naturskyddsområdet finns ett antal utsiktsplattformar och fågeltorn från vilka områdets rika fågelliv kan beskådas (och höras). Det finns också vandringsleder genom delar av området.

Det antagligen lättaste sättet att bekanta sig med naturskyddsområdet är göra det via Lyckholms vandringsled. Leden går genom vassområdet vid stranden av Sutlepsjön, som är Läänemaas största sjö. Den bildades för bara ett par århundraden sedan, då Nuckö på grund av landhöjningen förenades med fastlandet. I början av vandringsleden finns en utsiktsplattform och Sutleps fågeltorn, från vilka man har utsikt över sjön.

Silma naturskyddsområde.

1. Sutleps fågeltorn och Lyckholms vandringsled.
2. Saunja fågeltorn.

För att komma till vandringsleden åker man förbi Lyckholms herrgård. Efter cirka 2 km kommer man fram till en parkeringsplats. I närheten av denna finns en utsiktsplattform. Fågeltornet och början av vandringsleden ligger ett par hundra meter längre fram.

Den 900 m långa vandringsleden går på en spång i en utskuren "gata" genom vassområden av olika höjd och ålder. När jag själv gick leden i början av maj var det ganska lågt vattenstånd i Sutlepsjön, men trots detta gick det inte att gå torrskodd hela vägen. Stövlar är därför ett **måste** om man har tänkt sig att gå leden!

När man har nått slutet av vandringsleden måste man vända tillbaka samma väg (om man inte vill tvära över fälten västerut mot landsvägen och på det sättet komma tillbaka till parkeringsplatsen). För den mer avancerade vandraren finns det möjlighet att gå vidare på den 8 km långa "hästleden". Den går genom ett landskap där skogsdungar växlar med höängar och enbuskområden. Leden kommer fram till Skåtånäsviken, där den i Life-Natureprojektet återställda strandängen finns, och går sedan i en cirkel tillbaka till Lyckholms herrgård.

Ett annat sätt att beskåda fågellivet är att göra det från Saunja fågeltorn. Vik av från vägen Hapsal-Linnamäe vid Saunja busshållplats. Följ grusvägen ett par kilometer till skylten "Linnutorn". Där måste man ställa bilen och gå cirka 1 km för att nå tornet. I reklamen för området sägs att man "nästan alltid" kan se flygande havsörn från tornet.

Bok- & Biblioteksmässa med Estland i fokus 27-30 september

Eva Sivertsdotter

Som vi tidigare kunnat berätta ska flera av de estlandssvenska föreningarna delta i årets Bok- & Biblioteksmässa i Göteborg under samlingsnamnet Estlandssvenskarnas kulturförening.

Vi kommer att ha med många bra böcker. Bland annat kan nämnas Margit Rosens senaste bok om Nargö, som finns både på svenska och på estniska. Birgit Rosens bok om estlandssvenskarna som kom till Roslagen har tryckts i en andra upplaga. Jörgen Hedman kommer att delta med sin senaste bok om Runö. Från Ormsö kan vi också vänta oss några nyheter.

Vi kommer att delta med scenframträdanden i Estlands stora monter, ha signeringstillfällen i vår egen monter och hålla ett miniseminarium.

Biljetter till mässan kostar 120 kr och kan köpas via Estlandssvenskarnas kulturförening. Kontakta mig via e-post axiver@yahoo.se för närmare information.

SOV:s kalendarium hösten 2007

Lördagen
den 8 sep-
tember kl.
13.00-17.00

Hembygdsdagen

Plats: Ynglingrestaurangen,
Ynglingagatan 17, Stockholm.

På programmet bland annat en presentation av de estlandssvenska dräkterna, lotteri, utdelandet av det estlandssvenska kulturstipendiet och naturligtvis kaffe med tillugg.

Fredagen
den 8 okto-
ber kl. 18.00

Pubafton på Roslagsgatan 57

Denna gång håller Ormsö Hembygdsförening i trådarna.

Välkommen till Rehetrummi Pesapaik!

Inkvartering i den flera hundra år gamla Mäe-gårdens lada (ria), rökbastu och visthusbod, i vilka har inretts gästrum.

Dygnspris från 250 EEK per person.

Mäe-gården ligger i byn Erita, 3 km från Növa i Läänemaa.

Tfn +372 52 58 309, +372 51 20 478

Fax +372 88 02 431

E-post info@amadeustrumm.ee

Hemsida www.amadeustrumm.ee

**20 % rabatt för medlemmar i
Rickul/Nuckö Hembygdsförening!**

Bergsby Pansionaat

2 - 4-bäddrum, 3 stugor.

Arne Tennisberg, tfn +372 47 972 90,

mobil +372 50 230 42.

E-post arne.tennisberg@mail.ee

Hemsida www.bergsby.com

Sadama 31/32, HAPSAL

Tfn/fax: +372 473 7165

GSM: +372 508 8697

www.aiboland.ee

Sommarens utställningar:

- Handarbetsutställning "Flitiga händer".
- Skutan "Hoppet".
- Estlandssvenskarnas historia.
- Ormsörummet – "Torsdagstanternas" handarbetskammare.
- Aibotapeten – Estlandssvenskarnas historia skildras på en 20 m lång bonad.

Öppettider från 1 maj till 31 augusti: onsdag-söndag kl. 10.00-18.00. Från 1 september: onsdag-söndag kl. 11.00-16.00.

Inträde: 20 EEK (studerande 10 EEK). Guidning 100 EEK (Obs! Bokas på förhand).

saepood.ee

Lihula mnt 8, Hapsal

Trädgårdstraktorer, gräsklippare, gräs-trimmare, motorsågar, röjsågar.

Försäljning, reparation, reservdelar

Öppettider: måndag-fredag kl. 09.00-18.00,

lördag kl. 9.00-15.00

Tfn: +372 47 33 299

GSM: +372 51 31 511

suvelilled.ee

*Prydnadsväxter, blommor,
trädgårdsartiklar*

Adress, öppettider, telefon: se ovan

suvelilled.ee

Paskleps by (vid Sääse busshållplats)

Blommor, eterneller, prydnadsväxter

Öppettider: tisdag-lördag kl. 10.00-20.00

Tfn: +372 47 41 226

GSM: +372 52 12 042

**5 % rabatt för medlemmar i
Rickul/Nuckö Hembygdsförening**

Färjetrafik Stockholm-Tallinn

M/S **Romantika** och M/S **Victoria** går alternerande varje dag från Stockholms Frihamn och Tallinn.

Tidtabell (lokal tid)

Stockholm 18.00 - Mariehamn 00.50
Mariehamn 01.00 - Tallinn 11.00
Tallinn 18.00 - Mariehamn 04.50
Mariehamn 05.00 - Stockholm 10.00

Bokning (för medlemsrabatt):
Tfn 08-666 60 20, fax 08-666 60 52
Bokningskoden "SEFÖR" skall anges.

E-post booking@tallink.se
Hemsida www.tallink.se

Baltic Scandinavian Lines

Färjetrafik Kapellskär-Paldiski

M/S **Via Mare** går varje dag från Kapellskär och Paldiski.

Tidtabell (lokal tid)

Kapellskär 22.45 - Paldiski 09.30
Paldiski 12.00 - Kapellskär 21.30

M/S **Gute** går fem dagar i veckan (på oregelbundna tider) från Kapellskär och Paldiski.

Båda båtarna kan ta 60 passagerare.

Bokning vardagar kl. 08.00-18.00, tfn
08-55 92 25 97 (Sverige),
+372 666 1680 (Estland)

Bokning kan även ske via fax +372 652 5578
och rederiets hemsida www.bsl.ee

För medlemsrabatt skall bokningskoden
"SEFÖR" anges.

Markägare i Estland!

Behöver Du hjälp med markärenden:

- överlåtelse
- arv
- försäljning
- andra ärenden

kontakta oss för närmare information!

Katrin Schönberg
Jus Suecanum OÜ

Tfn/fax: +372 47 37339
Mobil: +372 52 79641
E-post: katrin@jussuecanum.ee
Hemsida: www.jussuecanum.ee
Adress: Jaama 13, 90507 Haapsalu,
Estland

**Medlemmar i Rickul/Nuckö
Hembygdsförening får 15 % rabatt!**

Biluthyrning i Tallinn med service på svenska

Dygnspriser från 500 EEK (med obegränsad körsträcka!).

För bokning eller frågor, hör av er till Matti,
Autopluss OÜ, tfn +372 56 566 390, eller
e-post myo@hot.ee

Välkommen till Roosta semesterby i det Estniska landskapet Läänemaa vid Östersjön!

Här finns 32 stugor med ett, två eller tre sovrum. Rökfria rum. Ett hus även med bastu.

Platser för husvagn med framdragen el.

I huvudbyggnaden ligger ett nytt fritidscentrum med restaurang, bar, konferensrum, bowlingbanor, bastu, bubbelpool och vilrum.

Du kan spela biljard, tennis och minigolf, jogga, cykla, vindsurfa, hyra roddbåt och åka på utflykter, t.ex. till Hapsal eller Odensholm.

Tfn +372 47 97 230, 97 238, fax 97 245
E-post roosta@roosta.ee
Hemsida www.roosta.ee

**20% rabatt för medlemmar i
Rickul/Nuckö Hembygdsförening!**